

แนวโน้มการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ในภูมิภาคอาเซียน*

นายบุญญวัฒน์ ขุนอินทร์
กองบริหารจัดการทรัพยากรอุตสาหกรรม

ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านแร่ธาตุอาเซียน หรือ ASEAN Senior Officials Meeting on Minerals (ASOMM) ได้มอบหมายให้ University of Queensland (UQ) จากประเทศออสเตรเลีย ดำเนินโครงการ STRENGTHENING ASEAN COOPERATION IN MINERALS : DEVELOPMENT PROSPECTS OF ASEAN MINERALS COOPERATION (DPAMC) เพื่อกำหนดทิศทางของกรอบความร่วมมือด้านแร่ธาตุอาเซียนในแผนปฏิบัติการความร่วมมือด้านแร่ธาตุอาเซียน ฉบับที่ ๓ (๒๕๕๙ – ๒๕๖๘) ระยะที่ ๒ (๒๕๖๔-๒๕๖๘) หรือ ASEAN Minerals Cooperation Action Plan III Phase II (AMCAP III PHASE II) โดยผลการศึกษาลำดับหนึ่งของโครงการนี้เป็นข้อมูลที่น่าสนใจ คือ การวิเคราะห์แนวโน้มการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ซึ่งมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

๑. ภาพรวมด้านการลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียน

UQ ได้ประเมินว่า ภาพรวมด้านการลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนในปี ๒๕๖๓ จะมีการใช้จ่าย ๑๙๗.๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐ อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่มากที่สุด ๙๔.๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔๘ ของการใช้จ่ายทั้งหมดในภูมิภาคนี้ รองลงมา คือ ฟิลิปปินส์ ๒๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ ๑๕) และเมียนมา ๒๔.๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ ๑๓) ตามลำดับ และถ้าไม่นับรวมสิงคโปร์ที่ไม่มีทรัพยากรแร่แล้ว จะทำให้ไทยเป็นประเทศลำดับสุดท้ายของภูมิภาคอาเซียนที่มีการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่เพียง ๐.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ปี ๒๕๖๓

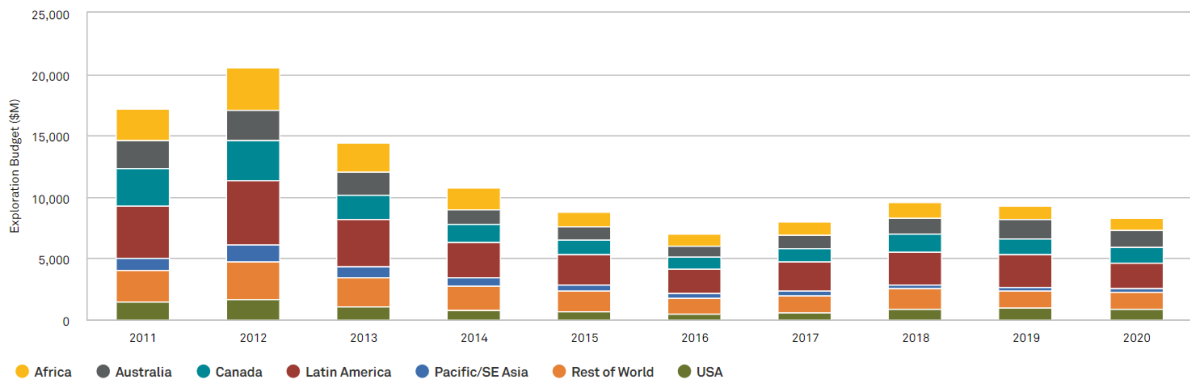
ประเทศ	การใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วนต่อการใช้จ่ายทั้งหมด ในภูมิภาค (ร้อยละ)
อินโดนีเซีย	๙๔.๘	๔๘
ฟิลิปปินส์	๒๙.๐	๑๕
เมียนมา	๒๔.๘	๑๓
เวียดนาม	๒๐.๑	๑๐
บรูไน	๑๘.๔	๙
สปป.ลาว	๔.๔	๒
กัมพูชา	๓.๔	๒
มาเลเซีย	๒.๒	๑
ไทย	๐.๖	๑
สิงคโปร์	-	-
รวมทั้งหมด	๑๙๗.๗	๑๐๐

ที่มา : S&P Capital IQ; วิเคราะห์โดย UQ

* ความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน มิได้สะท้อนถึงความคิดเห็นของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่แต่อย่างใด

ในปี ๒๕๖๓ ภูมิภาคอาเซียนมีแนวโน้มการลงทุนสำรวจแร่ที่ไม่ดีนักเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก เนื่องจากยอดรวมการใช้จ่าย ๑๙๗.๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อลงทุนสำรวจแร่ในภูมิภาคอาเซียนมีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๒.๔ ของการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของโลกทั้งหมดประมาณ ๘,๓๒๗.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเมื่อพิจารณาแนวโน้มในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๖๓ (ดังภาพที่ ๑) พบว่าการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ในภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิก^๒ ลดลงอย่างต่อเนื่องจากระดับสูงสุดในปี ๒๕๕๕ ที่ ๑,๓๔๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือสัดส่วนร้อยละ ๖.๕ ของการใช้จ่ายทั้งโลก มาอยู่ที่ระดับต่ำสุดในปี ๒๕๖๓ ที่ ๒๗๐.๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ ๓.๒ ของการใช้จ่ายทั้งโลก ซึ่งเป็นการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ที่ต่ำที่สุดในรอบ ๑๕ ปี ของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิก

ภาพที่ ๑ การใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของโลกในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๖๓ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ที่มา : S&P Capital IQ; วิเคราะห์โดย UQ

๒. การลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิกจำแนกตามชนิดแร่

ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (๒๕๕๙-๒๕๖๓) แนวโน้มของแร่ที่เป็นเป้าหมายหลักในการลงทุนสำรวจแร่ทั่วโลก ยังคงเป็นกลุ่มแร่ชนิดเดิม โดยทองคำเป็นแร่ที่มีการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจมากที่สุด เนื่องจากเป็นโลหะที่มีราคาสูงและถูกนำไปใช้ประโยชน์หลายอย่าง เช่น ทำเครื่องประดับ เป็นทุนสำรองระหว่างประเทศ รวมถึงเป็นสินทรัพย์ที่นักลงทุนนิยมลงทุนและเก็งกำไร ทำให้ความต้องการทองคำอยู่ในระดับสูงอยู่เสมอ ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ เป็นต้นมา มีการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ทองคำอยู่ในระดับที่มากกว่า ๔,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ มาโดยตลอด สำหรับแร่เป้าหมายที่มีความสำคัญรองลงมาในช่วงปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓ ได้แก่ ทองแดง สังกะสี-ตะกั่ว เงิน และนิกเกิล ตามลำดับ แร่เป้าหมายหลักของโลกทั้ง ๖ ชนิดนี้ มีมูลค่าการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจรวมกันสูงถึง ๕,๗๖๘-๘,๓๐๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐ (คิดเป็นสัดส่วนรวมกันมากกว่าร้อยละ ๘๓) ดังตารางที่ ๒

^๒ เนื่องจากฐานข้อมูลของ S&P Capital IQ มีข้อจำกัดด้านข้อมูล UQ จึงใช้ข้อมูลในภาพรวมของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิกเป็นตัวแทนของภูมิภาคอาเซียนในการวิเคราะห์แนวโน้มต่าง ๆ เนื่องจากการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๗๓.๓ ของทั้งภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิก

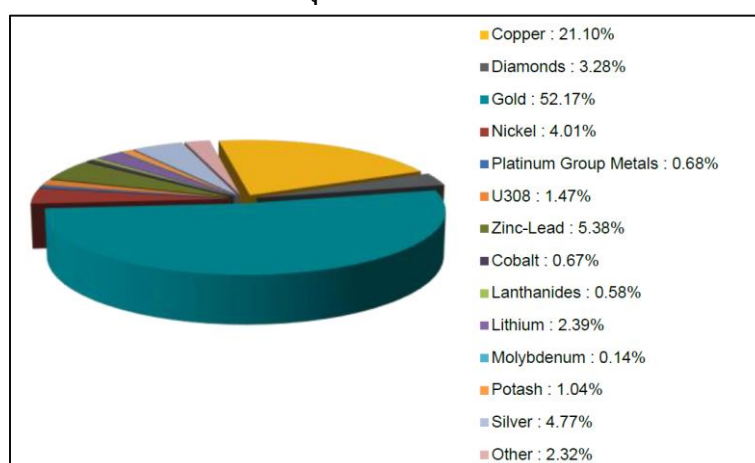
ตารางที่ ๒ การใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของโลกจำแนกตามชนิดแร่
ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ชนิดแร่	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ทองคำ	๓,๓๑๘.๕	๔,๐๙๔.๙	๔,๘๕๒.๕	๔,๒๙๓.๑	๔,๓๔๔.๑
โลหะกลุ่มแพลตตินัม	๗๔.๓	๕๖.๑	๑๐๔.๕	๗๗.๕	๕๖.๘
ทองแดง	๑,๕๗๖.๖	๑,๗๐๓.๘	๒,๐๗๓.๑	๒,๓๑๘.๕	๑,๗๕๗.๕
นิกเกิล	๒๓๘.๒	๒๔๔.๓	๒๙๗.๘	๓๕๑.๖	๓๓๓.๙
สังกะสี-ตะกั่ว	๓๗๘.๔	๔๘๘.๖	๖๗๑.๘	๕๖๓.๗	๔๔๗.๙
ยูเรเนียม (U308)	๒๘๓.๗	๒๕๕.๗	๑๙๑.๒	๑๘๐.๓	๑๒๒.๔
เพชร	๒๘๙.๙	๒๐๗.๖	๒๒๘.๘	๓๐๖.๑	๒๗๓.๕
โคบอลต์	๘.๔	๓๖.๒	๑๑๐.๘	๙๙.๖	๕๕.๖
แลนทาไนด์ (ธาตุหายาก)	๔๖.๕	๓๙.๗	๕๘.๕	๔๙.๗	๔๘.๐
ลิเทียม	๗๒.๙	๑๕๖.๕	๒๔๗.๑	๒๗๘.๗	๑๙๙.๑
โมลิบดีนัม	๕๒.๕	๑๙.๐	๒๐.๐	๑๑.๓	๑๒.๐
โพแทช	๑๗๗.๙	๑๔๒.๑	๑๑๙.๓	๑๑๓.๙	๘๖.๕
เงิน	๒๕๖.๑	๓๔๔.๗	๔๑๑.๘	๓๗๐.๑	๓๙๖.๙
แร่อื่น ๆ	๒๑๖.๔	๒๕๖.๒	๒๓๗.๕	๒๗๑.๑	๑๙๓.๔
รวมทั้งหมด	๖,๙๙๐.๓	๘,๐๔๕.๔	๙,๖๒๔.๗	๙,๒๘๕.๒	๘,๓๒๗.๖

ที่มา : S&P Capital IQ

ในปี ๒๕๖๓ ทองคำเป็นแร่ที่มีการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕๒.๒ รองลงมาคือ ทองแดง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๑, สังกะสี-ตะกั่ว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕.๔, เงิน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔.๘ และนิกเกิล คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔ ตามลำดับ ส่วนแร่ชนิดอื่น ๆ ที่มีการสำรวจ เช่น เพชร ลิเทียม ยูเรเนียม โพแทช โลหะกลุ่มแพลตตินัม โคบอลต์ แลนทาไนด์ โมลิบดีนัม ดังภาพที่ ๒

ภาพที่ ๒ สัดส่วนการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของโลกจำแนกตามชนิดแร่ ปี ๒๕๖๓

ที่มา : S&P Capital IQ; วิเคราะห์โดย UQ

สำหรับภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิกในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (๒๕๕๙-๒๕๖๓) แนวโน้มของแร่ที่เป็นเป้าหมายหลักในการลงทุนสำรวจสอดคล้องกับแนวโน้มของโลก ซึ่งเป็นกลุ่มแร่ชนิดเดียวกัน คือ ทองคำ ทองแดง สังกะสี-ตะกั่ว และนิกเกิล โดยทองคำเป็นแร่ที่มีการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจมากที่สุดเช่นเดียวกัน

มีการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ทองคำอยู่ในช่วง ๑๕๐-๑๗๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔๑-๖๓ สำหรับแร่เป้าหมายที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ ทองแดง นิกเกิล และสังกะสี-ตะกั่ว ตามลำดับ (ดังตารางที่ ๓) เมื่อรวมกับทองคำจะมีสัดส่วนรวมกันมากกว่าร้อยละ ๙๗ จะเห็นได้ว่าการลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิกมีการกระจุกตัวในแร่ ๕ ชนิดนี้อย่างมาก ซึ่งต่างจากแนวโน้มของโลกที่มีการกระจายตัวมากกว่า

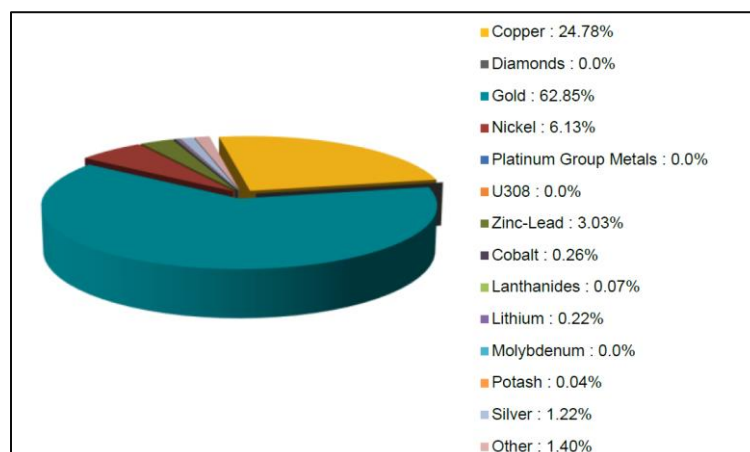
ตารางที่ ๓ การใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิก
จำแนกตามชนิดแร่ ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ชนิดแร่	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ทองคำ	๑๖๓.๙	๑๔๙.๘	๑๕๖.๖	๑๖๔.๒	๑๗๐.๒
โลหะกลุ่มแพลตตินัม	-	-	-	-	-
ทองแดง	๑๗๔.๗	๑๔๕.๑	๑๐๖.๔	๑๑๘.๙	๖๗.๑
นิกเกิล	๔๘.๓	๒๑.๐	๒๕.๖	๑๗.๘	๑๖.๖
สังกะสี-ตะกั่ว	๔.๕	๕.๗	๙.๐	๑๐.๙	๘.๒
ยูเรเนียม (U308)	-	-	-	-	-
เพชร	-	-	-	-	-
โคบอลต์	๐.๖	๒.๕	๑.๕	๒.๒	๐.๗
แลนทาไนด์ (ธาตุหายาก)	๐.๘	-	๐.๓	๐.๑	๐.๒
ลิเทียม	-	๐.๒	-	-	๐.๖
โมลิบดีนัม	๐.๔	-	-	-	-
โพแทช	๐.๓	๐.๗	๐.๘	-	๐.๑
เงิน	๑.๒	๑.๑	๑.๑	๑.๒	๓.๓
แร่อื่น ๆ	๓.๗	๕.๘	๓.๙	๕.๗	๓.๘
รวมทั้งหมด	๓๙๘.๔	๓๓๑.๙	๓๐๕.๒	๓๒๑.๐	๒๗๐.๘

ที่มา : S&P Capital IQ

ในปี ๒๕๖๓ ทองคำเป็นแร่ที่มีการลงทุนสำรวจมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๖๒.๙ รองลงมาคือทองแดง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๔.๘, นิกเกิล คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๖.๑ และสังกะสี-ตะกั่ว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓ ตามลำดับ ส่วนแร่ชนิดอื่น ๆ ที่มีการสำรวจ เช่น เงิน โคบอลต์ ลิเทียม แลนทาไนด์ โพแทช ดังภาพที่ ๓

ภาพที่ ๓ สัดส่วนการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิก
จำแนกตามชนิดแร่ ปี ๒๕๖๓

ที่มา : S&P Capital IQ; วิเคราะห์โดย UQ

๓. การลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิกจำแนกตามขั้นตอนการสำรวจ

เมื่อจำแนกการลงทุนสำรวจแร่ตามขั้นตอนการสำรวจพบว่า ในปี ๒๕๖๓ ภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิกมีการใช้จ่ายเพื่อลงทุนในขั้นการสำรวจในพื้นที่ที่มีการทำเหมืองแล้ว (Minesite) มากที่สุด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๙๐.๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๑๕๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ๒๕๖๓ ทำให้มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๕๖.๕ ซึ่งต่างจากขั้นการสำรวจในพื้นที่ใหม่ (Grassroots) และขั้นการสำรวจในขั้นสุดท้ายและศึกษาความเป็นไปได้ (Late Stage & Feasibility) ที่มีแนวโน้มลดลงจนมีการใช้จ่ายเพื่อลงทุนในปี ๒๕๖๓ เหลือเพียง ๕๙.๙ และ ๕๗.๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๒.๑ และ ๒๑.๔ ตามลำดับ

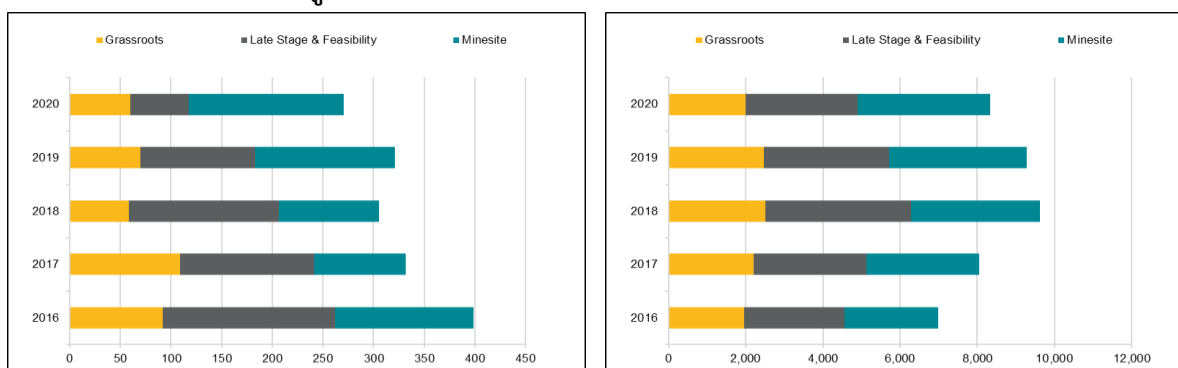
ตารางที่ ๔ การใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิก
จำแนกตามขั้นตอนการสำรวจ ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ขั้นตอนการพัฒนา	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
การสำรวจในพื้นที่ใหม่	๙๒.๒	๑๐๘.๘	๕๘.๘	๗๐.๑	๕๙.๙
การสำรวจในขั้นสุดท้ายและศึกษาความเป็นไปได้	๑๖๙.๙	๑๓๒.๔	๑๔๗.๗	๑๑๓.๒	๕๗.๙
การสำรวจในพื้นที่ที่มีการทำเหมืองแล้ว	๑๓๖.๓	๙๐.๗	๙๘.๗	๑๓๗.๗	๑๕๓.๐
รวมทั้งสิ้น	๓๙๔.๔	๓๓๑.๙	๓๐๕.๒	๓๒๑.๐	๒๗๐.๘

ที่มา : S&P Capital IQ

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวโน้มการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของโลก พบว่า ถึงแม้ว่าแนวโน้มการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิกจะลดลงเช่นเดียวกับแนวโน้มของโลก แต่การใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจในพื้นที่ใหม่และการสำรวจในขั้นสุดท้ายและศึกษาความเป็นไปได้กลับมีสัดส่วนที่ลดลง (ดังภาพที่ ๔ ซ้าย) ซึ่งต่างจากแนวโน้มการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของโลกที่ลดลง แต่ยังสามารถรักษาสัดส่วนของการลงทุนสำรวจของทั้ง ๓ ขั้นตอนไว้ได้ค่อนข้างคงที่ (ดังภาพที่ ๔ ขวา) แสดงให้เห็นว่าในภูมิภาคอื่น ๆ มีความสามารถในการดึงดูดการลงทุนสำรวจในพื้นที่ใหม่ได้ดีกว่าภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิก

ภาพที่ ๔ การใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่จำแนกตามขั้นตอนการสำรวจ ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓
ของภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิก (ซ้าย) และของโลก (ขวา)

ที่มา : S&P Capital IQ; วิเคราะห์โดย UQ

๔. ข้อสรุป

ภูมิภาคอาเซียนมีแนวโน้มที่ไม่ดีนักในการดึงดูดการลงทุนสำรวจแร่เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจาก “ส่วนแบ่งตลาด” หรือสัดส่วนของการใช้จ่ายเพื่อลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง และผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า การลงทุนสำรวจแร่ของภูมิภาคอาเซียนลดลงทั้งในเชิงมูลค่าในรูปของตัวเงินและเชิงเปรียบเทียบในรูปของสัดส่วนต่าง ๆ ซึ่งแนวโน้มการลงทุนด้านการสำรวจแร่ที่ลดลงของภูมิภาคอาเซียนจะเป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงต่ออุตสาหกรรมเหมืองแร่ในอนาคตของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดลงของทั้งเงินลงทุนและกิจกรรมในการสำรวจในพื้นที่ใหม่ ซึ่งจะลดโอกาสในการค้นพบแหล่งแร่ใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพที่จะนำมาพัฒนาเป็นเหมืองเพื่อขยายการเติบโตด้านการค้าและการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่หรือแม้แต่เพื่อรักษาระดับการผลิตแร่ในปัจจุบันของภูมิภาคอาเซียนต่อไปได้

ข้อมูลอ้างอิง

University of Queensland. (2021). Draft Report of Strengthening ASEAN Cooperation in Minerals: Development Prospects of ASEAN Minerals Cooperation.